

تأثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت: نقش میانجی‌گری قابلیت مدیریت فرآیند کسبوکار و قابلیت یکپارچگی زنگیره تامین

■ رضوانه میرفلاح دموچالی^۱

کارشناس ارشد مدیریت صنعتی، دانشکده ادبیات و علوم
انسانی، دانشگاه گیلان، ایران

■ مصطفی ابراهیم پور ازبری^{۲*}

استادیار، گروه مدیریت، دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
دانشگاه گیلان، ایران

■ محمود مرادی^۳

دادشیار، گروه مدیریت، دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
دانشگاه گیلان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۲۸ و تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱/۲۰

صفحات: ۴۹-۶۲

چکیده

در عصر حاضر، شرکت‌ها برای انطباق با شرایط متغیر در بازار و مقابله با رقبا به دنبال کسب مزایای رقابتی هستند تا بتوانند زمینه بقای خود را در محیط پر تلاطم فراهم کرده و عملکرد بهتری از خود نشان دهند. تغییرات سریع فناوری اطلاعات، فعالیت‌های بنگاه‌های اقتصادی را به طور عمیقی تحت تأثیر قرار داده است. در واقع رونق اقتصادی کشورها، صنایع و شرکت‌ها به بهره‌برداری مناسب از فناوری اطلاعات وابسته است. قابلیت فناوری اطلاعات می‌تواند به عنوان یک مزیت رقابتی برای شرکت در نظر گرفته شود و زمینه را برای مقابله با تغییرات سریع محیطی فراهم کند. روش پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی بوده و داده‌ها از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده است. به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش ۱۲۰ شرکت مورد بررسی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی انجام شده است. تمامی فرضیه‌های پژوهش مورد تایید قرار گرفت و نتایج نشان داد که قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت از طریق دو متغیر میانجی قابلیت مدیریت فرآیند کسبوکار و قابلیت یکپارچگی زنگیره تامین تاثیر مثبت دارد.

واژگان کلیدی: قابلیت فناوری اطلاعات، قابلیت مدیریت فرآیند کسبوکار، قابلیت یکپارچگی زنگیره تامین، عملکرد شرکت.

۱ آدرس پست الکترونیکی: R.mirfalal@gmail.com

* عهده‌دار مکاتبات

+ آدرس پست الکترونیکی: guilan.st@gmail.com

۲ آدرس پست الکترونیکی: Mahmoudmoradi@gmail.com

۱- مقدمه

عملیاتی شرکتها اعمال نماید[۳].

در بسیاری از موارد، مدیران تنها زمانی به زنجیره تامین توجه می‌نمایند که در صدد کاهش هزینه یا رفع مشکل باشند. شاید بتوان چنین عنوان نمود که بزرگترین مشکل سازمان‌های تولیدی و خدماتی، پس از مدیریت روابط با مشتریان، مدیریت مناسب زنجیره تامین و تدارک است. این باور که مدیریت زنجیره تامین می‌تواند شرکتها را در مقابل مشتریان پا سخنگو و در نتیجه سودآورتر سازد، باعث شده است که مدیران بر ارتقای فرآیند زنجیره تامین تأکید بیشتری داشته باشند[۳].

ترکیب درک یکپارچگی و قابلیت اجرای یکپارچگی اجازه می‌دهد تا شرکتها فرسته‌های بوجود آمده را شناسایی کنند و از آنها در کوتاه مدت و میان مدت بهره‌برداری کنند. ارتقا و استمرار برای مقابله با تغییرات بلندمدت که نیاز به اقدام راهبردی دارد، ضروری است[۳۰]. مدیران زنجیره تامین باید شیوه یکپارچگی خود را با تغییرات در بازار تطبیق دهند که این تطبیق از طریق بهره‌برداری از قابلیت‌های پویای شرکت انجام‌پذیر است[۲۸]. مدیریت فرآیند کسب‌وکار با داشتن الگوهای متعدد موردنیاز سازمان‌ها، روشی یکپارچه و نظاممند را برای طراحی، اجرا و مدیریت فرآیندهای کسب‌وکار سازمان‌ها ارائه می‌نماید. در هریک از فرآیندها، افراد و ساماندها نقش دارند[۱۱].

بنابراین در این مقاله سعی شده است، ضمن معرفی متغیرهای قابلیت فناوری اطلاعات و تاثیر آن بر عملکرد شرکت و متغیرهای قابلیت مدیریت فرآیند کسب‌وکار و قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین که هر کدام از مفاهیم حیاتی در فضای کسب‌وکار امروزی هستند، شکاف مطالعاتی گذشته تا حدی پر شود و در نهایت به این سوال پاسخ داده شود که آیا قابلیت فناوری اطلاعات به طور مستقیم یا غیرمستقیم از طریق میانجی‌گری متغیرهای قابلیت مدیریت فرآیند کسب‌وکار و قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین بر عملکرد شرکت تاثیر دارد یا خیر.

۲- مبانی نظری پژوهش

۲-۱- عملکرد شرکت:

در دنیای امروز بوجود آمدن بازارهای رقابتی و نیاز به رشد و توسعه در زمینه اقتصادی و اجتماعی موجب توجه خاص جوامع به خصوص شرکتها به عملکرد شده است و شرکتها به طرق مختلف در جستجوی بهبود روزافرون عملکرد خود هستند. به بیان دیگر، در فضای کسب‌وکار کنونی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران، ارائه بهترین عملکرد سازمانی است و آنها تلاش می‌کنند تا دائمًا عملکردشان را اندازه‌گیری کرده و آن را با

در محیط پیچیده، پویا و بسیار متغیر امروزی، شرکتها نیازمند طراحی و به کارگیری راهبردهایی هستند که بتوانند آنها را در بهبود روزافرون عملکردشان باری رسانند، زیرا در چنین محیط رقابتی شرکتها قادر به بقا هستند که از گردونه رقابت جانمانند و خود را با شرایط متغیر و پویای بازار رقابتی همگام کنند. به عبارت دیگر، مدیران شرکتها حاصل تصمیم‌گیری‌های خود را در قالب انتخاب راهبردها، در آیینه معیارهای عملکردی خود مشاهده می‌کنند. ارائه بهترین عملکرد سازمانی به اساسی‌ترین دغدغه مدیران شرکتها تولیدی تبدیل و می‌کوشند تا با بهره‌گیری از تکنیک‌های مختلف به عملکرد برتر دست یابند[۸].

فناوری اطلاعات به گونه چشمگیری شیوه‌های انجام کسب‌وکار شرکتها را تغییر داده است. بسیاری از متخصصان فناوری اطلاعات براین باورند که تنها بخشی از اطلاعات سازمان در فرآیندهای تصمیم‌گیری استفاده می‌شود و بسیاری از آنها به علت فقدان متخصصان فن همچنان بی استفاده باقی می‌ماند. از این رو، هر ابزار فناوری اطلاعات که بتواند به سازمان در جهت ممانعت از به هدر رفتن ارزشمندترین منابع آن کمک کند و در عین حال سازمان را در جهت حرکت از حالت تابع‌گرایی سنتی به سمت فرآیندگرایی باری کند، می‌تواند در بهبود روش‌ها و افزایش بهره‌وری منابع سازمان مؤثر واقع شود[۲].

به طور کلی قابلیت‌ها، توانایی سازمان در ترکیب منابع را نشان می‌دهند که منجر به عملکرد بهتر می‌شود. قابلیت‌ها همچنین توانایی ترکیب قابلیت‌های منحصر‌بفرد شرکت با منابع را برای متتنوع کردن آن شرکت از شرکاء را نیز منجر می‌شود[۲۹]. قابلیت‌های فناوری اطلاعات، به طور مستقیم به بهبود فرآیندهای سازمانی مثل هماهنگی، سرمایه‌گذاری در مبادرات، ظرفیت جذب‌کنندگی و نظارت و کنترل کمک می‌کند. این موارد نیز به نوبه خود، پیامدهای عملکرد راهبردی و عملیاتی سازمان را بهبود می‌بخشد[۲۳].

شرکت‌ها به‌منظور کسب مزیت رقابتی و ارتقای موقعیت بازارشان می‌بایست بر قابلیت‌ها و منابع کلیدی خود تمرکز نمایند. در واقع، رقابت‌پذیری شرکت‌های تولیدی بر توسعه شایستگی‌های آنها متکی است. در این میان، مدیریت زنجیره تامین به عنوان ابزاری قدرتمند جهت ارتقای رشد شرکتها و خلق مزیت رقابتی درنظر گرفته می‌شود. عملیات مدیریت زنجیره تامین نقش حیاتی در تصمیمات مدیریتی ایفا می‌کند تا آنچه که می‌تواند اثرات قابل ملاحظه‌ای بر سودآوری و موفقیت

که با میزان موقیت سازمان در ارتباط با بازار و عواملی همچون نرخ جذب مشتریان جدید و حفظ مشتریان موجود، رضایت و وفاداری مشتریان مرتبط است [۱۱]. عملکرد نوآورانه اغلب با بررسی تعداد دستاوردهای آشکار، گزارش‌های ثبت شده و پژوهش‌های جدید تعیین می‌شود که سازمان در روال کاری خود بر عهده می‌گیرد. همچنین مقایسه کیفیت و کارکرد محصولات جدید و فرایندهای نو با رقبا نیز نشان‌دهنده نوآورانه عمل کردن سازمان است [۱۳]. در این پژوهش عملکرد با سه بعد عملکرد بازار، عملکرد مالی و عملکرد نوآورانه سنجیده می‌شود [۲۷].

۲-۲- قابلیت فناوری اطلاعات

قابلیت‌های فناوری اطلاعات به توانایی‌های یک شرکت در بسیج و استقرار منابع مبتنی بر فناوری اطلاعات در ترکیب و یا همکاری با دیگر منابع یا قابلیت‌های است [۱۹]. قابلیت فناوری اطلاعات در این پژوهش دارای چهار بعد است [۱۹]:

- ۱- زیرساخت‌های انعطاف‌پذیر فناوری اطلاعات؛
- ۲- یکپارچگی فناوری اطلاعات؛
- ۳- مدیریت فناوری اطلاعات؛
- ۴- همترازی کسب‌وکار فناوری اطلاعات.

انعطاف‌پذیری زیرساخت فناوری اطلاعات اشاره به آن دارد که تا چه حد زیرساخت‌های فناوری اطلاعات یک شرکت می‌تواند این امکان را داشته باشد. زیرساخت این امکان را به توانایی نوآوری از طریق تسهیل به اشتراک‌گذاری اطلاعات در سراسر حوزه‌های مختلف و اجرای تغییرات گسترده در فرآیندهای کسب‌وکار مجهز کند. زیرساخت‌های انعطاف‌پذیر فناوری اطلاعات شرکت‌ها را به یکپارچه سازی سیستم‌های مختلف و اتخاذ، پیاده سازی و ارتقاء موثر، سیستم‌های جدید در پاسخ به نیازهای کسب‌وکار در حال تحول توانا می‌کند. زیرساخت‌های فناوری اطلاعات اشاره به پایه و اساس برنامه‌های سازمانی و خدمات دارد و از داده تشکیل شده است [۲۰]. مدیریت فناوری اطلاعات به توانایی سازمان در پیاده‌سازی موثر مربوط به فعالیت‌های مانند مدیریت پژوهه فناوری اطلاعات، توسعه سیستم ارزیابی و کنترل فناوری اطلاعات اشاره دارد. مدیریت فناوری اطلاعات موفقیت تلاش‌های توسعه محصول جدید را در نظر می‌گیرد [۳۳]. مدیریت فناوری اطلاعات بهره‌برداری از فعالیت‌های مرتبط در مدیریت عملکرد فناوری اطلاعات مانند برنامه‌ریزی و طراحی، تحويل برنامه‌های کاربردی مدیریت پژوهه و برنامه‌ریزی برای استانداردها و کنترل‌ها است. شرکت‌ها به مهارت‌های قوی مدیریت فناوری اطلاعات برای کنترل امنیت و حریم خصوصی نیاز دارند؛ در زمانی که شرکت‌ها

رقابت‌شان مقایسه کنند تا بتوانند اقدامات لازم را جهت حصول سطح عملکردی که آنها را در بازار حفظ نماید، انجام دهند. عملکرد را می‌توان نتیجه قابل اندازه‌گیری تصمیم‌ها و اقدامات سازمان دانست که نشان‌دهنده میزان موقیت سازمان و مجموعه دستاوردهای کسب شده است. عملکرد به سه حوزه از جمله عملکرد بازار، عملکرد مالی و عملکرد سهام‌داران اشاره دارد. عملکرد بازار مباحث سهم بازار، فروش و غیره را دربرمی‌گیرد و عملکرد مالی شامل سودآوری، نرخ بازگشت دارایی و نرخ بازگشت سرمایه است و عملکرد سهام‌داران نیز شامل ارزش افزوده، نرخ بازگشت سهام‌داران و غیره است. معیارهای خروجی سازمان عملکرد است که تحت تاثیر شرایط سازمانی و احتمالات بی‌شمار بازار است [۱].

عملکرد مفهوم گسترهای است که آنچه شرکت تولید می‌کند و نیز حوزه‌هایی را که شرکت با آنها در تعامل است، دربرمی‌گیرد. به عبارت دیگر، عملکرد سازمانی به چگونگی انجام ماموریت‌ها، وظایف و فعالیت‌های سازمانی و نتایج حاصل از انجام آنها اطلاق می‌شود. در تعریف دیگر، عملکرد سازمانی عبارتست از دستیابی به اهداف سازمانی و اجتماعی یا فراتر رفتن از آنها و انجام مسئولیت‌هایی که سازمان بر عهده دارد [۵]. عملکرد واژه‌ای است که مفهوم فعالیت برای انجام کار و نتیجه آن فعالیت را یک جا در بردارد. در حقیقت عملکرد نتیجه عمل است. بنابراین، عملکرد یک سازه کلی است که بر چگونگی انجام عملیات اشاره دارد. می‌توان گفت عملکرد تبدیل یادگیری به رفتار آشکار است. یعنی نتیجه یادگیری است نه خود یادگیری. لذا به رفتارهای بالغ و قابل مشاهده و اندازه‌گیری عملکرد گفته می‌شود. عملکرد را می‌توان مجموع رفتارهایی تعریف نمود که افراد در ارتباط با شغل وظایفی که از طرف سازمان بر عهده نیروی انسانی گذاشته شده است. در تعریفی جامع از عملکرد، به جز کارایی و اثربخشی در وظایف محوله، به برخی از داده‌های شخصی نظری حادثه آفرینی، تاخیر در حضور بر سر کار، غیبت و کندی کار هم اشاره می‌کند که می‌توانند معیارهای مناسبی برای سنجش عملکرد باشد [۱۰]. عملکرد بازار بیانگر سطحی از عملکرد است که با میزان موقیت سازمان در ارتباط با بازار و عواملی همچون نرخ جذب مشتریان جدید و حفظ مشتریان موجود، رضایت و وفاداری مشتریان مرتبط است. منظور از عملکرد مالی درجه نائل شدن سازمان به اهداف مالی سهامداران در راستای افزایش ثروت آنان است که از طریق شاخص‌های مالی و حسابداری اندازه‌گیری می‌شود. عملکرد بازار نیز نشان‌دهنده سطحی از عملکرد است

بالاتری از عدم اطمینان محیطی روبرو می‌شود؛ بنابراین ادبیات زنجیره تامین از نیاز برای یکپارچگی بیشتر جهت روبرویی با عدم اطمینان محیطی حمایت می‌کند [۱۵]. یکپارچگی زنجیره تامین را بعنوان حدی می‌توان تعریف کرد که یک تولیدکننده به طور راهبردی با شرکای زنجیره تامین خود همکاری می‌نماید و به طور مشارکتی فرآیندهای درون سازمان و میان سازمانی را مدیریت می‌کند [۲۱] یکپارچگی زنجیره تامین را می‌توان به عنوان یک فرآیند کنش متقابل و همکاری تعریف نمود که در آن شرکت‌های موجود در یک زنجیره تامین به شیوه‌های مشارکتی با یکدیگر کار می‌کنند تا پیامدهای متقابل مقبول کسب نمایند [۳۱]. یکپارچگی با تامین‌کننده به فرآیند کنش متقابل و همکاری میان یک سازمان با تامین‌کنندگان خود جهت کسب اطمینان از جریان مؤثر محصولات اشاره می‌کند [۳۱].

به طور معمول از یکپارچگی با تامین‌کننده و مشتری، ایجاد و هماهنگی فرآیندهای تولید یکپارچه در سراسر زنجیره عرضه است به‌نحوی که اکثر رقبا نمی‌توانند به راحتی خود را مطابقت دهند. یکپارچگی با تامین‌کننده و مشتری برای توسعه محصولات و فرآیندهای جدید در حال حاضر به عنوان یک موفقیت رقابتی کلیدی درنظر گرفته می‌شود [۲۰]. قابلیت یکپارچگی با تامین‌کننده و قابلیت یکپارچگی با مشتریان به صورت سه قابلیت فرعی و مکمل درک یکپارچگی، اجرای یکپارچگی و ارتقا و استمرار یکپارچگی تشریح شده است. در این پژوهش قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین با دو بعد قابلیت یکپارچگی با تامین‌کننده و قابلیت یکپارچگی با مشتریان سنجیده می‌شود [۲۱] و [۳۰].

۴-۲- قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار

در فضای رقابتی کنونی، سازمانی می‌تواند به حیات خود ادامه دهد که سازوکارهای لازم را برای رویارویی با این تغییرات دارد باشد. سیستم مدیریت فرآیندهای کسب و کار بستری را فراهم می‌آورد تا به وسیله آن انجام رویه‌های سازمانی و یا به عبارت دیگر، گردش کار سازمان براساس فرآیندها به شکل کاملاً مکانیزه و خودکار صورت پذیرد. استفاده از این سیستم مدیران و برنامه‌ریزان سازمان می‌توانند فرآیندهای اجرایی سازمان را مطابق نظر خود تعریف نموده و در هر زمان تغییر دهنند. مسئولین اجرای فرآیندها در مورد نحوه اجرای فرآیندهای تحت

برنامه‌های کاربردی مبتنی بر وب و محاسبات انبوه فناوری به طور فرآیند در شرکت اجرا شده و همچنین در معرفی خطر کاهش بالقوه خود بر برخی از منابع فناوری اطلاعات قرار می‌گیرند [۲۰]. همترازی کسب و کار فناوری اطلاعات به حدی اشاره دارد که فناوری اطلاعات و کسب و کار عملیاتی اهداف همخوان را به اشتراک می‌گذارد و در حفظ رابطه هماهنگ است. همترازی کسب و کار فناوری اطلاعات بر حفظ راهبرد فناوری اطلاعات تمرکز دارد که با راهبردهای کسب و کار سازگار است و برای حمایت از تدوین و تحقق اهداف نوآوری شرکت است. قابلیت فناوری اطلاعات شامل زیرساخت‌های انعطاف‌پذیر فناوری اطلاعات، یکپارچه‌سازی فناوری اطلاعات، همترازی کسب و کار فناوری اطلاعات و مدیریت فناوری اطلاعات به‌منظور افزایش جمع‌آوری و به اشتراک‌گذاری اطلاعات و ترجیحات مشتری، ارتباط و همکاری در داخل و سراسر مرزهای شرکت و بهره‌برداری از هوش تجاری به منظور چابکی سازمان باید توسعه داده شود [۲۰].

۳-۲- قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین

امروزه تشریک مساعی بین شرکت‌های مختلف در زنجیره تامین، برای موفقیت آن زنجیره، حیاتی است. رابطه نزدیک بین مشتریان و تولیدکننده، فرصت‌هایی را ارائه می‌کند که برای افزایش دقت اطلاعات تقاضا زمان طراحی محصول، زمان بروانه‌ریزی تولید و منسوخ شدن موجودی را کاهش می‌دهد و بنابراین اجازه پاسخگویی بیشتر را به نیازهای مشتری می‌دهد [۱۵]. زنجیره تامین شامل تمامی فعالیت‌های مرتبط با جریان و مبادله کالاهای خام و خدمات، از مرحله ماده خام اولیه تا مرحله محصول نهایی قابل مصرف توسط مشتری است. این نقل و انتقالات علاوه بر جریان مواد، شامل جریان اطلاعات و مالی نیز می‌شود [۷]. تامین یکپارچه متفاوت از زنجیره تامین سنتی است. زنجیره تامین سنتی به علت این که بر جریان اطلاعات گسترش یا مجزا تاکید دارد، یکپارچه نیست. یک زنجیره تامین سنتی (غیریکپارچه) حداقل دو اشکال دارد. ابتدا، در نتیجه عقب افتادگی‌های پلکانی در زنجیره تامین، دقت پیش‌بینی به علت افزایش در عدم اطمینان تقاضا به عنوان یک نتیجه از جریان‌های اطلاعات منفصل، کاهش خواهد یافت. پیش‌بینی نادرست معمولاً موجودی اضافی را برای تامین‌کنندگان و تولیدکنندگان به همراه دارد. دوم، معمولاً به علت این که فرآیندهای کسب و کار در سرتاسر بخش‌های زنجیره تامین به صورت یکپارچه مرتبط نیستند، یک زنجیره تامین سنتی به آهستگی به تغییرات تقاضا واکنش نشان می‌دهد. در نتیجه چنین رویکردی، اغلب با سطوح

اشترک‌گذاری اطلاعات در درون شرکت‌ها، پردازش اطلاعات ورودی و بهره‌برداری از دانش در راستای تولید خروجی‌های ارزشمند برای بهبود عملکرد هستند. استفاده از فناوری اطلاعات نه تنها بر ساختار شرکت بلکه بر فعالیت‌ها و در نتیجه بر عملکرد شرکت نیز تأثیر قابل ملاحظه‌ای دارد [۲]. استفاده از فناوری اطلاعات و پتانسیل توسعه آن به شرکای زنجیره تامین اجازه می‌دهد تا عملکردی به عنوان موجودیتی واحد داشته باشد. استفاده از فناوری اطلاعات در زنجیره تامین باعث بهبود بهره‌وری زنجیره از طریق کاهش دادن عدم اطمینان ناشی از دسترس نبودن، کامل نبودن و تحریف اطلاعات خواهد شد [۱۲]. بنابراین با توجه به موارد یاد شده می‌توان اینگونه فرض کرد که:

H1: قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت تأثیر دارد.

۵-۲- قابلیت فناوری اطلاعات و قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین

پیشرفت‌های مستمر در زمینه ارتباطات و سیستم‌های اطلاعاتی و فناوری اطلاعات، باعث بوجود آمدن یک سیر تکاملی برای زنجیره تامین و توسعه تکنیک‌های آن شده است. زنجیره تامین قابل اجرا و کارآمد، براساس اطلاعات دقیق و انتقال و توزیع آن به صورت صحیح و با کیفیت بالا شکل می‌گیرد [۱۸]. نقش معمول فناوری اطلاعات در یکپارچگی زنجیره تامین، کاهش حساسیت و اصطکاک در معاملات بین است. شرکای زنجیره تامین از طریق جریان اطلاعات مقرن به صرفه است و فناوری اطلاعات از همکاری و هماهنگی زنجیره‌های عرضه از طریق به اشتراک‌گذاری اطلاعات حمایت می‌کند [۱۸]. بنابراین می‌توان اینگونه فرض کرد که:

H2: قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین تأثیر دارد.

۶-۲- قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین و عملکرد شرکت تا به امروز، محققان به بررسی تأثیر متغیرهای متفاوتی بر عملکرد شرکت پرداخته‌اند. درک روابط میان یکپارچگی زنجیره تامین و عملکرد شرکت برای بقا و موفقیت هر شرکت حیاتی و ضروری است. تامین‌کنندگان به طور مثبت بر عملکرد عملیاتی شرکت‌های خریدار تأثیر می‌گذارد. علاوه‌براین، توسعه تامین‌کننده به طور مثبتی بر روی عملکرد تجاری شرکت‌های خریدار اثرگذار است [۹]. نتایج برخی از تحقیقات نشان می‌دهد که سطح یکپارچگی زنجیره تامین بر سطح عملکرد شرکت اثرگذار است [۹] و [۱۰]. البته شدت و درجه یکپارچگی در این رابطه اهمیت بسیاری دارد. بیشترین درجه یکپارچگی زنجیره تامین به بالاترین سطح عملکرد منجر می‌شود. به عبارت دیگر، هر چه سطح

م سئولیت خود اطلاعات کامل و بروز را دریافت نموده و در هر لحظه می‌توانند بر رو ند اجرای هر یک از فرآیند ها تاثیر گذارند [۱۱]. مفهوم مدیریت فرآیند کسبوکار ریشه در مدیریت کیفیت جامع (TQM) و مهندسی مجدد فرآیندهای کسبوکار (BPR) دارد و ترکیبی از محاسبن است. قابلیت فرآیندهای کسبوکار ارائه تنظیمات خاص برای بررسی راههای استفاده سازمان از منابع است. فرآیندهای کسبوکار می‌تواند به عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی باشد که یک شرکت برای کسب مزیت‌های رقابتی توسعه می‌دهد [۲۵]. مهندسی مجدد فرآیندهای کسبوکار بر تغییر انقلابی و بنیادی سازمان اشاره دارد. این تغییر عمولاً از نوآوری فناوری اطلاعات ناشی می‌شود. مفهوم مدیریت کیفیت جامع یک رویکرد نه افزایشی و نه تکاملی است، بلکه هدف آن بهبود مستمر فرآیندهای کسبوکار است. مدیریت فرآیند کسبوکار به اتخاذ تصمیمات سریع‌تر کمک می‌کند و عملکرد تمام فرآیندهای آن را بهبود می‌بخشد. بسیاری از محصولات صنعتی در یک فرآیند چند مرحله‌ای تولید می‌شود و عمدۀ فرآیند آنها تک مرحله‌ای نیست. در این گروه از محصولات، قطعات و اجزای محصول از میان چندین فرآیند جداگانه عبور کرده و سپس مونتاژ نهایی صورت می‌گیرد. در این شرایط، یک یا چندین مشخصه کیفی مختلف مطابق با مشخصات فرآیند ممکن است جهت کنترل کردن انتخاب شود. در این فرآیندها، یک متغیر در هر یک از پارامترهای فرآیندی ممکن است بر مراحل بعدی تأثیرگذار باشد. ارتباط با مشتری مشکل از کل روش‌هایی است که برای رسیدن به هدف کنترل و اداره کردن شکایت مشتری، ایجاد روابط دراز مدت با مصرف‌کننده و ارتقاء رضایت مصرف‌کنندگان به کار گرفته می‌شود. روابط نزدیک با مشتری سازمان‌ها را قادر می‌سازد تا محصولات خود را نسبت به رقبا متمایز کنند، وفاداری مشتری را حفظ کرده و این ارزش را تا حدود زیادی برای مصرف‌کنندگان حفظ کند. مدیریت فرآیند کسبوکار پا سخهای سریع‌تر و منعطف‌تر به پرش‌ها و نیازهای مشتریان را ممکن می‌سازد و کیفیت خدمت به مشتریان را تسهیل می‌کند و کیفیت خدمت به مشتری را بهبود می‌بخشد [۲۵]. در این پژوهش بر سه بعد کنترل سازمانی، کنترل کیفیت فرآیند و رضایت مشتری تمرکز می‌شود، قابلیت‌های شرکت‌ها از نظر فناوری اطلاعات در پردازش اطلاعات ورودی، میزان شناخت را افزایش داده، سرمایه‌های فکری ایجاد می‌کند که شرکت‌ها را قادر به تصمیم‌های خردمندانه‌تر و انجام اقدام‌های اثربخش می‌کند. چنین قابلیت‌هایی نشان‌دهنده میزان پیچیدگی شرکت‌ها در استفاده از فناوری اطلاعات برای حمایت از به

تاكيد دارند. همراستا شدن با تغييرات فناوري و قواعد و مقررات بازار، بهمنظور بقا الزامي است و شركتهایي قادر به پايداری و توسعه هستند که بتوانند با توجه به ارزیابی مداوم نيازهای بازار و ضرورت‌های فناوري، مدل کسبوکار مناسب تری نسبت به رقبا انتخاب کنند. ظهور فناوري ارتباطات باعث تسهيل ارتباطات، بهم پيو ستن شركتها، ايجاد شبکه‌های ارزش و کمنگ شدن روزافرون مرزهای صنعت شد و مفهوم مدل کسبوکار به منزله واحد تجزيه و تحليل جايگزين صنعت شد [۱۶]. بنابراین می‌توان اينگونه فرض کرد که:

H5: قابلیت فناوري اطلاعات بر قابلیت مدیریت فرآيند کسبوکار تاثير دارد.

۲-۸-۲- قابلیت مدیریت فرآيند کسبوکار بر عملکرد شرکت

فرایندهای کسبوکار، کلید موفقیت هر سازمان است. بنابراین داشتن يك رویکرد مدیریت فرایندهای کسبوکار قوی در سازمان‌ها حائز اهمیت است. سازمان‌ها به تجربه آموخته‌اند که مدیریت فرایندهای کسبوکار، سرمایه‌گذاری قوی در روپارویی سریع با تغييرات محیطی است. مدیریت فرایندهای کسبوکار با داشتن الگوهای متعدد موردنیاز سازمان‌ها، روشی يکپارچه و نظاممند را برای طراحی، اجرا و مدیریت فرایندهای کسبوکار سازمان‌ها ارائه می‌نماید [۱۱]. بنابراین می‌توان اينگونه فرض کرد که:

H6: قابلیت مدیریت فرآيند کسبوکار بر عملکرد شرکت تاثير دارد.

H7: قابلیت مدیریت فرآيند کسبوکار تاثير قابلیت فناوري اطلاعات بر عملکرد شرکت را ميانجي گری می‌كند.

يکپارچگی زنجيره تامين افزایش يابد، سطح عملکرد شرکت افزایش می‌يابد. تلاش در جهت بهينه سازی فرآيندهای سازمانی بدون درنظر گرفتن تامين‌كنندگان و مشتریان امری بی‌فايده است و سازمان‌هایی که با همکاری يكديگر در جهت اهداف مشترک گام برمی‌دارند، دارای عملکرد بهتری هستند [۴]. به موازات توسيعه مراحل يکپارچگی زنجيره تامين، با برقراری تعامل ميان قابلیت عملکاري زنجيره تامين و قابلیت رقابتی شرکت، عملکرد شرکت از بعد رضایت مشتری بهمود می‌يابد و سپس سطح عملکرد مبتنی بر بازار افزایش يافته و در انتهای عملکرد مالی تقویت می‌شود [۴]. بنابراین می‌توان اينگونه فرض کرد که:

H3: قابلیت يکپارچگی زنجيره تامين بر عملکرد شرکت تاثير دارد.

H4: قابلیت يکپارچگی زنجيره تامين تاثير قابلیت فناوري اطلاعات بر عملکرد شرکت را ميانجي گری می‌كند.

۷-۲- قابلیت فناوري اطلاعات و قابلیت فرآيند مدیریت کسبوکار

مدیریت فرآيند کسبوکار، پارادييمی مرکب از مفاهيم مدیریتی و فناوري اطلاعات است و فناوري تاکنون با شرایط واقعی فرآيندهای سازمان وفق می‌يابد. زمان زیادی است که نياز به توعی از سیستم‌ها جهت پياده‌سازی مدیریت فرآيند کسبوکار وجود دارد. مبنای عماری سیستم‌های اطلاعاتی مدرن، مدیریت و بهبود فرآيندهای کسبوکار است تا فرآيند گرددش وظایف، اطلاعات و کار در سازمان روان شده و بهره‌وری سازمانی نيز ارتقا يابد [۱۱]. با توجه به تغییر مستمر محیط متألفه کسبوکارهای امروزی، بسیاری از منابع علمی با مدیریت راهبردی و توسعه کسبوکار، بر دستیابی به مزیت رقابتی پایدار

۳- پيشينه تحقيق:

جدول ۱- پيشينه پژوهش

عنوان پژوهش	مرجع	نتایج
ارایه الگویی برای ارتقای عملکرد شرکت‌های فناوري محور بر مبنای قابلیت يکپارچگی با تامين‌كننده	[۱]	شرکت‌های فناوري محور می‌توانند با تمرکز و سرمایه‌گذاری بر سه قابلیت درک، اجرا و ارتقا یا استمرار يکپارچگی با تامين‌كننده، به عملکرد برتر دست یابند.
بررسی اثر IT بر قابلیت‌های زنجيره تامين و عملکرد بنگاه: مطالعه موردی شرکت سایپا	[۱۷]	پياده‌سازی IT به طور مستقيمه و غيرمستقيمه بر عملکرد تاثير مثبت دارد و تاثير غيرمستقيمه پياده‌سازی IT بر عملکرد از طريق قابلیت‌های زنجيره تامين مفهوم پيدا می‌کند و باعث افزایش شدت اثر مثبت پياده‌سازی IT بر عملکرد می‌گردد.
بررسی تأثیر فناوري اطلاعات بر قابلیت‌ها و عملکرد زنجيره تامين شركت‌های لبنياتی استان فارس: مطالعه چند موردی	[۱۲]	بر قابلیت‌های زنجيره تامين تأثیر IT برآ ساس مدل فرآيندی پژوهش، استفاده از ابزارهای فناوري اطلاعات گذارده و به دنبال آن عملکرد زنجيره تامين نيز تحت تأثیر قرار می‌گيرد.

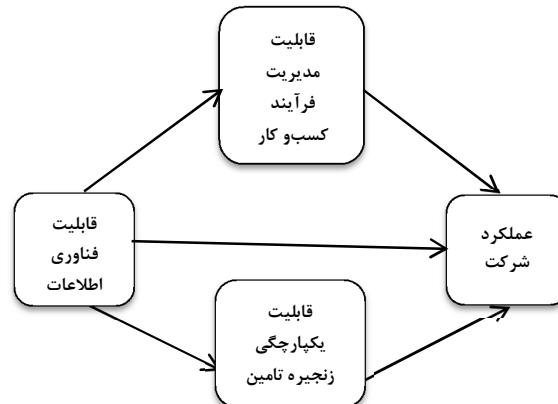
[۱۴]	بررسی نقش فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت ارتباطات سیار استان تهران	عوامل اثرگذار بر عملکرد به دو قسمت رهبری کم هزینه و متمايزسازی تقسيم شد. فناوری اطلاعات بر عوامل عملکرد شامل رهبری کم هزینه و متمايزسازی موثر است.
[۲۷]	اثر ميانجي گري قابلities هاي مديريت زنجيره تمامين و فرآيند كسب و كار بر تاثير فناورى اطلاعات بر عملکرد شركت: شواهدی از چنین	فناوری اطلاعات می تواند ارزش كسب و کار را تنها از طریق یکپارچه سازی منسجم قابلیت فناوری اطلاعات با قابلیت های یک شرکت در بهینه سازی فرآیندهای کسب و کار و بهبود مدیریت زنجیره تمامین ایجاد کند. یکپارچگی زنجیره تمامین و قابلیت های فناوری اطلاعات یکی از عوامل مثبت و معنی دار برای بهبود عملکرد شرکت است.
[۳۰]	توسعه قابلیت یکپارچه سازی تمامین کننده برای مزیت رقابتی پایدار: رویکرد قابلیت های پویا	قابلیت های یکپارچه سازی تمامین کننده (صرف، سنجش، تبدیل) بر عملکرد عملیاتی (کارایی هزینه و انعطاف پذیری فرآیند) و عملکرد نهایی شرکت موثر است. همچنین اثر یکپارچگی زنجیره تمامین بر مزیت رقابتی زمانی که پویایی محیطی بالاتر است، بیشتر است و زمانی که تعداد تمامین کننده‌گان کم است، کمتر است.
[۲۴]	بررسی اثر مستقیم و غیر مستقیم یکپارچگی زنجره تمامین بر عملکرد شرکت	در شرکت های ژاپنی، یکپارچگی زنجیره تمامین به قابلیت های رقابتی منجر می گردد که این قابلیت ها در ارتباط با قابلیت های عملیاتی مدیریت زنجیره تمامین، بر عملکرد شرکت اثر می گذارد. این در حالی است که در شرکت های کره ای که از اندازه های کوچک تری نسبت به شرکت های ژاپنی برخوردارند، قابلیت های رقابتی شرکت در ارتباط با قابلیت های عملیاتی مدیریت زنجیره تمامین به یکپارچگی زنجیره تمامین منجر شده و از این طریق بر عملکرد شرکت اثر می گذارد.

۶- روش شناسی پژوهش

با توجه به این که در این پژوهش، به بررسی تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت از طریق میانجی گری قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار و قابلیت یکپارچگی زنجیره تمامین پرداخته شده است، بنابراین این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است. همچنین به دلیل این که این پژوهش، به تشریح و تبیین دلایل چگونگی بودن و چرا بی مسئله و ابعاد آن می پردازد و از آنجا که در صدد شناسایی نوع رابطه و بررسی تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت از طریق متغیرهای قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار و قابلیت یکپارچگی زنجیره تمامین می باشد، لذا می توان گفت این پژوهش از لحاظ ماهیت روش از نوع توصیفی و علی است و از نظر روش و راهبرد، پژوهش حاضر از نوع پیمایشی و مقطعی است. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران و کارشناسان ارشد شرکت های تولیدی فعل واقع در شهر صنعتی رشت است. تعداد نمونه های لازم ده برابر تعداد پارامترهایی است که مدل تخمين می زند؛ بنابراین حداقل حجم نمونه لازم برای ارزیابی، برازش مدل و آزمون فرضیه های پژوهش ۱۲۰ شرکت است. جهت جمع آوری داده ها، از روش میدانی و ابزار پرسشنامه با روش نمونه گیری در دسترس استفاده شده و به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش مدل سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی و نرم افزار Smart PLS و SPSS استفاده شده است.

۷- متغيرهای پژوهش

در جدول ۲ عنوانین اختصاص یافته به متغيرهای پژوهش تشریح می گردد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

۵- سوالات پژوهش

- آیا قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت تاثیر دارد؟
- آیا قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت یکپارچگی زنجیره تمامین تاثیر دارد؟
- آیا قابلیت یکپارچگی زنجیره تمامین بر عملکرد شرکت تاثیر دارد؟
- آیا قابلیت یکپارچگی زنجیره تمامین تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت را میانجی گری می کند؟
- آیا قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار تاثیر دارد؟

۹- ارزیابی مدل اندازه‌گیری

جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده گردید. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و ضرایب بارهای عاملی است.

۱۰- آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

آلفای کرونباخ شاخصی است که برآورده را برای پایایی براساس همبستگی درونی معرفه ارائه می‌دهد. به منظور محاسبه پایایی معیار دیگری نیز وجود دارد که برتری‌هایی را نسبت به روش سنتی به وسیله آلفای کرونباخ به همراه دارد که به آن پایایی ترکیبی گفته می‌شود. برتری پایایی ترکیبی نسبت به آلفای ترکیبی در این است که پایایی سازه‌ها نه به صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌گردد. همچنین برای محاسبه آن، شاخص‌های با بار عاملی بیشتر، اهمیت زیادتری دارد. درنتیجه، برای سنجش بهتر پایایی، هر دوی این معیارها استفاده می‌شود. برای پایایی مرکب میزان بالای ۰,۷ مناسب ذکر شده است^[۶].

جدول ۴: گزارش معیارها: آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی

$\alpha \geq 0,7$	ضریب آلفای کرونباخ $\alpha >> 0,7$	متغیر
۰,۸۸	۰,۸۵	PF
۰,۸۶	۰,۷۶	MP
۰,۸۴	۰,۷۴	FP
۰,۹۸	۰,۹۷	IP
۰,۹۲	۰,۹۰	ITC
۰,۸۵	۰,۷۴	IF
۰,۸۶	۰,۷۵	IN
۰,۸۵	۰,۷۳	IA
۰,۸۶	۰,۷۶	IM
۰,۹۱	۰,۸۸	BPMC
۱	۱	OC
۰,۸۵	۰,۷۴	PQC
۰,۸۹	۰,۷۹	CS
۰,۹۲	۰,۹۱	SCMC
۰,۹۱	۰,۸۸	SIS
۰,۹۰	۰,۸۷	SIC

روایی همگرا معیار دیگری است که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بکار برده می‌شود. فورتل و لارکر، استفاده از متواسط واریانس استخراج

جدول ۲: عنوان متغیرها

عنوان در مدل	متغیر	عنوان در مدل	متغیر
IA	همتازی کسبوکار فناوری اطلاعات	PF	عملکرد شرکت
BPMC	قابلیت مدیریت فرآیند کسبوکار فناوری اطلاعات	MP	عملکرد بازار
OC	کنترل سازمانی	FP	عملکرد مالی
PQC	کنترل کیفیت فرآیند	IP	عملکرد نوآورانه
CS	رضایت مشتری	ITC	قابلیت فناوری اطلاعات
SCMC	قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین	IF	زیرساخت انعطاف‌پذیر فناوری اطلاعات
SIS	قابلیت یکپارچگی با تامین-کننده	IN	یکپارچگی فناوری اطلاعات
SIC	قابلیت یکپارچگی با مشتری	IM	مدیریت فناوری اطلاعات

۸- شاخص‌های توصیفی

در این بخش، آمار توصیفی به ترتیب اطلاعاتی درخصوص تعداد داده‌ها، میانگین و انحراف میانگین و انحراف داده‌های جمع‌آوری شده از نمونه آماری ارائه می‌دهد. نتایج مربوط به داده‌های جمع‌آوری شده درخصوص هر یک از متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد داده‌ها	میانگین	انحراف میانگین
PF	۱۲۰	۳,۴۶	۰,۶۰
MP	۱۲۰	۳,۴۸	۰,۷۰
FP	۱۲۰	۳,۵۱	۰,۷۳
IP	۱۲۰	۳,۴۲	۰,۸۸
ITC	۱۲۰	۳,۶۱	۰,۶۳
IF	۱۲۰	۳,۵۱	۰,۷۳
IN	۱۲۰	۳,۵۱	۰,۷۴
IA	۱۲۰	۳,۷۱	۰,۷۴
IM	۱۲۰	۲,۵۲	۰,۷۰
BPMC	۱۲۰	۳,۵۱	۰,۷۴
OC	۱۲۰	۳,۴۸	۰,۹۷
PQC	۱۲۰	۲,۵۱	۰,۷۹
CS	۱۲۰	۳,۵۳	۰,۷۹
SCMC	۱۲۰	۳,۵۱	۰,۶۹
SIS	۱۲۰	۳,۴۷	۰,۷۸
SIC	۱۲۰	۳,۵۵	۰,۷۳

۱۱- سنجش بارهای عاملی سنجه‌ها و روایی واگرا
 بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه، محاسبه می‌شود که مقدار مناسب آن برابر ۰,۴ است [۶]. فورنل و لارکر (۱۹۸۱)، بیان می‌کنند که روایی واگرا وقتی سطح قابل قبولی است که میزان AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر است. در جدول شماره ۵ ماتریس مربوط به مدل پژوهش نشان داده شده است [۶].

شده AVE را به عنوان معیاری برای اعتبار همگرا پیشنهاد کرده‌اند. معیاری که برای مطلوب بودن AVE نمایش داده می‌شود، بالاتر از ۰,۵ است [۶]. با توجه به مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی مرکب گزارش شده در جدول شماره ۴، همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تمامی متغیرهای پنهان دارای مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بالای ۰,۷ می‌باشد که نشان‌دهنده این است که مدل دارای پایایی مناسبی است. همچنین مقدار متوسط واریانس استخراج شده AVE برای متغیرهای مکنون بالاتر از ۰,۵ است؛ بنابراین روایی همگرای مدل‌های اندازه‌گیری نیز مطلوب است.

جدول ۵: همبستگی میان متغیرهای مکنون و مقادیر AVE

	CS	FP	IA	IF	IM	IN	IP	MP	PQC	SIC	SIS	OC
CS	۰,۸۴											
FP	۰,۳۹	۰,۷۵										
IA	۰,۲۶	۰,۵۴	۰,۸۱									
IF	۰,۲۶	۰,۵۴	۰,۶۹	۰,۸۱								
IM	۰,۴۳	۰,۶۱	۰,۴۷	۰,۴۷	۰,۸۲							
IN	۰,۴۳	۰,۶۱	۰,۴۶	۰,۴۶	۰,۶۹	۰,۸۲						
IP	۰,۵۳	۰,۳۴	۰,۱۹	۰,۱۸	۰,۲۷	۰,۲۶	۰,۹۸					
MP	۰,۴۵	۰,۶۶	۰,۴۹	۰,۵	۰,۵۸	۰,۶۶	۰,۷۷	۰,۸۲				
PQC	۰,۷۲	۰,۴۵	۰,۲۸	۰,۲۸	۰,۳۸	۰,۵۸	۰,۴۱	۰,۴۹	۰,۸۱			
SIC	۰,۶۶	۰,۳۸	۰,۲۱	۰,۲۱	۰,۳۱	۰,۳۱	۰,۵۳	۰,۴۷	۰,۶۳	۰,۷۸		
SIS	۰,۵۵	۰,۳۷	۰,۲۶	۰,۲۶	۰,۳۶	۰,۳۸	۰,۵۳	۰,۴۴	۰,۵۶	۰,۶۶	۰,۷۹	
OC	۰,۴۷	۰,۴۸	۰,۳۷	۰,۳۷	۰,۳۸	۰,۳۹	۰,۴۵	۰,۴۶	۰,۷۲	۰,۴۶	۰,۴۳	۱

این ضرایب برای مدل اجرا شده و بر این اساس تمامی ضرایب معناداری از ۱,۹۶ بیشتر است که این امر معنادار بودن روابط بین متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان می‌دهد.

براساس نتایج بدست آمده از همبستگی‌ها و جذر AVE که بر روی قطر جدول شماره ۵ قرار داده شده، می‌توان روایی واگرای مدل در سطح سازه را از نظر معیار فورنل-لارکر نتیجه گرفت.

۱۴- ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2):
 نتایج بدست آمده از تحلیل مدل ساختاری در جدول شماره ۶، معیار (R^2)، را برای تمامی متغیرهای درون‌زاوی مدل پژوهش نشان می‌دهد. نتایج این معیار نشان می‌دهد که برآنش مدل ساختاری بیشتر متغیرها قوی و در حد خوبی بوده است. ضمن آنکه بهمنظور بررسی قدرت پیش‌بینی مدل، از معیاری تحت عنوان (Q^2)، استفاده گردیده است. با ملاحظه نتایج این معیار در جدول شماره ۶ نیز می‌توان نتیجه گرفت که مدل از قدرت پیش‌بینی قوی برخوردار است.

۱۲- ارزیابی مدل ساختاری

پس از سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای مکنون، مورد ارزیابی قرار گرفت. در مقاله حاضر از ضریب معناداری (T-values) استفاده شده است.

۱۳- ضرایب معناداری (T-values):

اولین معیار برآنش مدل ساختاری، ضرایب معناداری است.

GoF استفاده گردیده است. با توجه به آنکه معیار نامبرده برابر ۰,۰۰ است، برآش بسیار مناسب مدل کلی تأیید می‌شود [۶].

۱۵- آزمون فرضیه‌ها:

پس از بررسی برآش مدل‌های اندازه‌گیری و مدل ساختاری و داشتن برآش مناسب مدل‌ها، به بررسی و آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است. لذا نتایج حاصل از ضرایب معناداری برای هریک از فرضیه‌ها، ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به هر یک از فرضیه‌ها و نتایج بررسی فرضیه، در جدول شماره ۷ و شکل شماره ۲ ارائه شده است. نتایج آزمون فرضیه‌ها و ضرایب معناداری نشان می‌دهد که تمام فرضیه‌های پژوهش مورد تائید قرار گرفته است.

جدول ۶: مقادیر R^2 و Q^2		متغیر	جدول ۶: مقادیر R^2 و Q^2		متغیر
Q^2	R^2		Q^2	R^2	
۰,۳۹	۰,۷۱	IA	۰,۲۷	۰,۶۵	PF
۰,۱۷	۰,۸۲	SCMC	۰,۴۹	۰,۷۶	MP
۰,۴۸	۰,۸۳	SIC	۰,۵۵	۰,۷۵	FP
۰,۱۱	۰,۵۱	BPMC	۰,۴۱	۰,۴۴	IP
۰,۵۸	۰,۷۳	PQC	۰,۴۸	۰,۷۴	IM
۱	۰,۴۱	OC	۰,۴۴	۰,۷۱	IF
۰,۵۵	۰,۷۵	CS	۰,۴۷	۰,۷۴	IN
			۰,۴۷	۰,۷۸	SIS

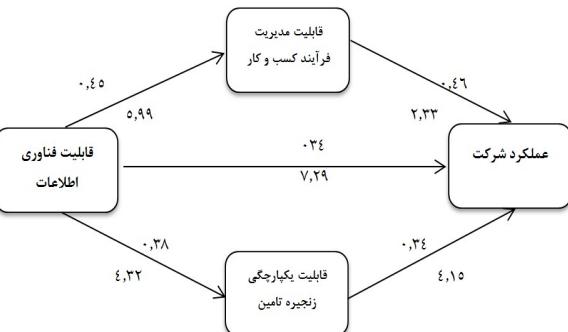
پس از برآش بخش اندازه‌گیری و ساختاری مدل پژوهش حاضر، بهمنظور کنترل برآش کلی مدل، از معیاری تحت عنوان

جدول ۷: آزمون فرضیه‌ها:

فرضیه	مسیر	<i>T-value</i>	ضریب مسیر	نتیجه آزمون
H1	بررسی تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار	۵,۹۹	۰,۴۵	پذیرش فرضیه
H2	بررسی تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت یکپارچگی با زنجیره تامین	۴,۳۲	۰,۳۸	پذیرش فرضیه
H3	بررسی تاثیر قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین بر عملکرد شرکت	۴,۱۵	۰,۳۴	پذیرش فرضیه
H4	بررسی تاثیر قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار بر عملکرد شرکت	۲,۲۳	۰,۴۶	پذیرش فرضیه
H5	بررسی تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت	۷,۲۹	۰,۳۴	پذیرش فرضیه
H6	قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت را میانجی گری می‌کند	-	۰,۰۸	پذیرش فرضیه
H7	قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت را میانجی گری می‌کند	-	۰,۱۲۹	پذیرش فرضیه

فناوری و گسترش تنوع محصولات، در محیط‌هایی پویا، پیچیده وغیرقابل پیش‌بینی با یکدیگر به رقابت می‌پردازند و به دنبال بهبود عملکرد سازمان خود هستند. در چنین شرایطی، بسیاری از شرکت‌های پیش‌بازار از طریق فناوری اطلاعات سعی در کسب سود و پیش‌تازی بودن در رقابت هستند. با توجه به اهمیت عملکرد شرکت در این تحقیق به بررسی تأثیر قابلیت فناوری اطلاعات با چهار بعد قابلیت یکپارچگی فناوری اطلاعات، زیرساخت اع طاف پذیر فناوری اطلاعات، مدیریت فناوری اطلاعات و همترازی کسب و کار فرآیند اطلاعات بر عملکرد شرکت پرداخته شد. در این تحقیق همچنین، قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار و قابلیت مدیریت زنجیره تامین به عنوان متغیرهای میانجی در نظر گرفته شده است.

همراستا با مطالعات پیشین که در قسمت پیشینه تحقیق به آن پرداخته شد، فرضیه اول تحقیق مبتنی بر تأثیر مثبت و معنادار قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت تایید شد. این

شکل ۲: مدل نهایی پژوهش

نتایج آزمون فرضیه‌ها و ضرایب معناداری با توجه به جدول شماره ۷ و شکل شماره ۲ نشان می‌دهد که هر هفت فرضیه پژوهش مورد تائید واقع شده است.

۱۶- بحث و پیشنهاد

امروزه سازمان‌ها به دلیل رقابت شدید جهانی، تغییرات سریع

می کند. یافته های این فرضیه با برخی مطالعات گذشته همسو است و بیان می دارد قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار موجب خود کار شدن و افزایش کارایی و بهره وری تمامی فرآیندها می شود و در نتیجه موجب بهبود عملکرد سازمان می شود.

فرضیه هفتم این تحقیق به بررسی نقش میانجی گری قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار در رابطه قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت می پردازد. این نتایج با یافته های مطالعه پنگ هم راستا است و نشان می دهد که زمانی که مدیریت فرآیند کسب و کار در سازمانها اجرا می شود، عملکرد شرکت از طریق قابلیت فناوری اطلاعات بهبود می یابد.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیات پژوهش، به مدیران شرکت ها پیشنهاد می گردد که:

با توجه به تایید فرضیه اول به مدیران پیشنهاد می شود، برای مقابله و رویارویی با تغییرات سریع محیطی که در محیط وجود دارد و بهبود عملکرد سازمان، خود باید به قابلیت های فناوری اطلاعات توجه داشته باشند. در این راستا، با ایجاد نوآوری از طریق تسهیل به اشتراک گذاری اطلاعات، یکپارچه سازی سیستم های مختلف، ارتباط بهتر و همکاری میان بخش های مختلف عملکردی سازمان و همکاری با شرکاء و در نتیجه تحقیق و توسعه، تولید و دیگر بخش های عملکردی، عملکرد سازمان بهبود می یابد.

با توجه به تایید فرضیه دوم مدیران با استفاده از قابلیت های فناوری اطلاعات می توانند توانایی های لازم برای همراهی مدیریت فرآیندهای کسب و کار، طراحی مجدد فرآیندهای کسب و کار و یکپارچگی فرآیندهای کسب و کار را بدست آورند و همچنین موجب روان تر شدن گردد کار، وظایف، اطلاعات و کار در سازمان شوند و پاسخگوی نیازهای جدید کسب و کار در حال تحول باشند که پایه و اساس برنامه های سازمانی است.

با توجه به تاثیر مثبت و معنادار قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین بر عملکرد شرکت، به مدیران پیشنهاد می شود برای افزایش و بهبود عملکرد سازمان خود باید از طریق اقداماتی نظری ساماندهی مجدد تامین کنندگان و مشتریان، استفاده از تامین کنندگان مطمئن و متنوع، رتبه بندی مشتریان و تامین کنندگان و سیستم سفارش گیری سریع از مشتری برای شناسایی فرصت های موجود در محیط و مقابله با تغییرات و عدم اطمینان ها، سهم بازار و سود خود را افزایش دهنده و گامی موثر در سرعت و بهبود کیفیت محصولات تولیدی بردارند.

با توجه به تایید فرضیه چهارم و هفتم که قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار تاثیر قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت

نتیجه نشان می دهد که قابلیت فناوری اطلاعات شرکت ها را قادر به تصمیمات درست تر و خردمندانه تر و انجام اقداماتی اثربخش تر می کند و بهبود فرآیندهای سازمانی کمک می کند. از این رو، قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت تاثیر می گذارد و موجب بهبود عملکرد شرکت می شود.

فرضیه دوم تحقیق نیز تاثیر مثبت و معنادار قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین را تایید می کند. یافته های مربوط به این فرضیه هم سو با برخی تحقیقات پیشین است که ادعا می کند قابلیت فناوری اطلاعات از طریق تغییر و بهبود تمامی فعالیت های مرتبط با جریان و مبالغه کالاها و خدمات، از مرحله ماده خام اولیه تا مرحله محصول نهایی بر روی زنجیره تامین تاثیر می گذارد و باعث هماهنگی و شراکت قوی در طول زنجیره تامین می شود و همکاری میان شرکاء زنجیره تامین و برآوردن نیازهای متغیر شان را تسهیل می کند و همچنین به تولید کنندگان کمک می کند تا برنامه تولیدی خود را توسعه داده و کالاها را به موقع تولید کنند.

نتایج فرضیه سوم تحقیق نیز در راستای تحقیقات گذشته، حاکی از تاثیر مثبت و معنادار قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین بر عملکرد شرکت است. در واقع می توان گفت که زنجیره تامین یکپارچه به شرکاء زنجیره تامین کمک می کند تا هزینه های موجودی و هزینه های کل را کاهش دهد و شرکت ها را در مقابل مشتریان پاسخگو تر و در نتیجه سودآور تر می کند و سرعت شرکت ها را در طراحی و تحويل محصول افزایش می دهد و از این رو باعث بهبود و ارتقا عملکرد می شود.

فرضیه چهارم این تحقیق به بررسی نقش میانجی گری قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین در رابطه قابلیت فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت می پردازد. این نتایج با یافته های مطالعات پنگ هم راستا است و نشان می دهد که زنجیره تامین یکپارچه ا است، عملکرد شرکت از طریق قابلیت فناوری اطلاعات بهبود می یابد.

یافته های مربوط به فرضیه پنجم، نشان دهنده تاثیر مثبت و معنادار قابلیت فناوری اطلاعات بر قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار است. این نتایج هم جهت با یافته های برخی از محققین گذشته مانند پنگ است. استفاده از فناوری اطلاعات در سازمان موجب بهبود توانایی سازمان برای مدیریت بهتر فرآیند تغییرات می شود و موجب ایجاد کسب و کارهای جدید و تطبیق فرآیندهای موجود با شرایط متغیر محیطی می شود.

نتایج تحلیل فرضیه ششم تحقیق، تاثیر مثبت و معنادار قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار بر عملکرد شرکت را تایید

نظیر ساماندهی مجدد فرآیندهای کسب و کار، یکپارچگی فرآیندهای کسب و کار برای شناسایی فرصت‌های موجود در محیط و مقابله با تغییرات و عدم اطمینان‌ها، سهم بازار و سود خود را افزایش دهنده و همچنین با یکپارچه‌سازی سیستم‌های مختلف، اتخاذ و پیاده سازی و ارتقاء موثر سیستم‌های جدید در پاسخ به نیازهای کسب و کار در حال تحول می‌توانند موجب بهبود مدیریت و فرآیندهای سازمانی در سازمان شوند.

در ضمن این تحقیق با محدودیت‌های نیز روبرو بوده است که جهت‌گیری مطالعات آینده را مشخص می‌کند. عملکرد باید با معیارهای عینی سنجیده شود که در این پژوهش به دلیل عدم ارائه صورت‌های مالی توسط شرکت‌ها از طریق پرسش از کارکنان شرکت‌ها و بهصورت ذهنی سنجیده شده است.

در این پژوهش اثر قابلیت یکپارچگی زنجیره تامین تولیدکننده مورد بررسی قرار گرفت؛ از این رو پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آینده تاثیر این متغیر از منظر تامین‌کنندگان و توزیع‌کنندگان (مشتری) نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین به منظور دستیابی به نتایج صحیح و قابل اعتمادتر، پژوهش‌های بعدی می‌توانند در زمان طولانی‌تری اجرا شوند.

را میانجی گری می‌کند، می‌توان گفت قابلیت مدیریت کسب و کار از سوی شرکت‌ها، موجب می‌شود آنها با طرح‌ها و ایده‌های جدید خود، زمینه ورود به بازار کسب و کار جدید و درنتیجه امکان حفظ و ارتقای موقعیت شرکتشان در بازارهای داخلی و جهانی را فراهم کنند و همچنین مدیریت فرآیند کسب و کار بهترین راه‌های استفاده از منابع را ارائه می‌دهد که در نهایت شرکت‌ها می‌توانند هزینه‌ها را کاهش دهنده و به عملکرد برتر دست یابند.

با توجه به تایید فرضیه پنجم، مدیران با استفاده از قابلیت‌های فناوری اطلاعات می‌توانند توانایی‌های لازم را برای هماهنگی مدیریت فرآیند‌های کسب و کار، طراحی مجدد فرآیندهای کسب و کار و یکپارچگی فرآیندهای کسب و کار بدست آورند و همچنین موجب روان ترشدن گردش کار، و ظایف، اطلاعات و کار در سازمان شوند و پاسخگوی نیازهای جدید کسب و کار در حال تحول باشند که پایه و اساس برنامه‌های سازمانی است.

با توجه به تاثیر مثبت و معنادار قابلیت مدیریت فرآیند کسب و کار بر عملکرد شرکت، به مدیران پیشنهاد می‌شود که برای افزایش و بهبود عملکرد سازمان خود باید از طریق اقداماتی

فهرست منابع

- [۱] ابراهیم‌پور ازبری، مصطفی؛ مرادی، محمود؛ مربان مقدم، نیلوفر؛ "ارایه الگویی برای ارتقای عملکرد شرکت‌های فناوری محور بر مبنای قابلیت یکپارچگی با تأمین کننده"، دوفصلنامه توسعه تکنولوژی صنعتی، شماره ۲۶، صص ۷۶-۶۵. ۱۳۹۴
- [۲] حاجی حسینی، حجت الله؛ جلیل‌وند، محمدرضا؛ الیاسی، مهدی؛ کمالی، بیتا؛ "ارایه مدلی برای بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر کیفیت عملکرد سازمان‌های تولیدی: پیمایشی درباره شرکت‌های خودروسازی سایپا و ایران خودرو"، نشریه مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۴، شماره ۱۳، صص ۴۴-۲۵. ۱۳۹۱
- [۳] حسینی، محمود؛ شیخی، نرگس؛ "تبیین نقش راهبردی عملیات مدیریت زنجیره تأمین در بهبود عملکرد شرکت: مطالعه صنعت مواد غذایی ایران، تهران"، نشریه مطالعات مدیریت راهبردی، شماره ۱۰، صص ۴۴-۳۵. ۱۳۹۱
- [۴] حسینی، محمود؛ شیخی، نرگس؛ "یکپارچگی زنجیره تأمین و عملکرد شرکت در صنعت مواد غذایی ایران، تهران"، نشریه چشم‌انداز مدیریت بازرگانی، شماره ۱۵، صص ۱۲۵-۹۹. ۱۳۹۲
- [۵] حقیقی، محمد؛ قارلقی، ابراهیم؛ میراسدی، سمانه؛ نیکبخت، فاطمه؛ "بررسی رابطه میان ویژگی‌های بیانیه ماموریت سازمان و عملکرد سازمانی"، پژوهشنامه تحول، سال دوم، شماره ۴، صص ۱۸۶-۱۶۶. ۱۳۸۹
- [۶] داوری، علی؛ رضازاده، آرش؛ "مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PIs"، تهران، انتشارات جهاددانشگاهی، ۱۳۹۲
- [۷] رحمان سر شت، حسین؛ افسر، امیر؛ "اثر تസهیم اطلاعات بر استراتژی‌های رقابتی و عملکرد زنجیره تأمین"، نشریه علمی پژوهش مدیریت فناوری اطلاعات، شماره ۱، صص ۴۸-۳۷. ۱۳۸۷

- [۸] رضائی کلیدبری، حمیدرضا؛ گودرزوند چگینی، مهرداد؛ علوی فومنی، سیده فاطمه؛ "تأثیر مدیریت زنجیره تامین بر بهبود عملکرد، صنایع تولیدات قطعات خودرویی از طریق مزیت رقابتی"، نشریه مدیریت بازارگانی، دوره ۶، شماره ۱۰، صص ۶۷-۸۸. ۱۳۹۳.
- [۹] روانستان، کاظم؛ آفاجانی، حسن علی؛ "بررسی مدیریت کیفیت زنجیره تامین و تاثیر آن بر عملکرد شرکت‌های ریخته‌گری قطعات خودرویی ایران"، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال ۷، شماره ۲۵، صص ۱۱۶-۹۳. ۱۳۹۱.
- [۱۰] شفیعی، مرتضی؛ تارم‌ست، پگاه؛ "تأثیر فرایندهای مدیریت زنجیره تامین بر مزیت رقابتی و عملکرد سازمانی (مطالعه موردی شرکت ساپکو)"، نشریه مطالعات کمی در مدیریت، شماره ۲، صص ۱۲۴-۱۰۵. ۱۳۹۳.
- [۱۱] صفرزاده، حسین؛ قریشی، معصومه؛ "نقش بکارگیری سیستم مدیریت فرآیند کسب‌وکار در بهبود عملکرد سازمان‌ها"، فصلنامه تخصصی پارک‌ها و مراکز رشد، سال ۷، شماره ۲۶، صص ۴۷-۵۳. ۱۳۹۰.
- [۱۲] محمدی، علی؛ صحراکار، میریم؛ بیزانی، حمیدرضا؛ "بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر قابلیت‌ها و عملکرد زنجیره تامین شرکت‌های لبنياتی استان فارس: مطالعه چندموردی"، مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۳، شماره ۸، صص ۱۷۰-۱۵۱. ۱۳۹۰.
- [۱۳] مرادی، محمود؛ ولی‌پور، محمدعلى؛ یاکیده، کیخ‌سرخ؛ صفردوست، عاطیه؛ عبداللهیان، فرزانه؛ "بررسی نقش ظرفیت جذب دانش بر عملکرد نوآورانه سازمان‌ها (مطالعه موردی): شرکت‌های دارو سازی و شرکت‌های بیمه حاضر در بورس اوراق بهادار تهران)", چشم‌انداز مدیریت بازارگانی، شماره ۱۳۵، صص ۷۹-۱۰۲. ۱۳۹۲.
- [۱۴] موحدی، محمد Mehdi؛ معتمدی، مجید؛ کتال، علی؛ "بررسی نقش فناوری اطلاعات بر عملکرد شرکت ارتباطات سیار استان یزد (پژوهشگر)"، فصلنامه مدیریت، سال هشتم، شماره ۲۱، صص ۷۸-۶۷. ۱۳۹۰.
- [۱۵] ناظمی، شمس‌الدین؛ خربیدار، فاطمه؛ "تأثیر ابعاد زنجیره تامین یکپارچه بر توانمندی‌های رقابتی در صنایع غذایی و آشامیدنی شهر مشهد"، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات مدیریت صنعتی، سال نهم، شماره ۵۲، صص ۵۲-۹. ۱۳۹۰.
- [۱۶] نیرومند، پورانداخت؛ رنجبر، محبوبه؛ اعرابی، سیدمحمد؛ حاج صادقی، بهناز؛ "ارائه چارچوبی برای طراحی مدل کسب‌وکار مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۵، شماره ۴، صص ۲۸۴-۲۶۷. ۱۳۹۲.
- [۱۷] واردی، شایسته؛ رستمی نوروزآبادی، مجتبی؛ رحمانی نوروزآباد، سامان؛ صمدی، سدزا؛ "بررسی اثر IT بر قابلیت‌های زنجیره تامین و عملکرد بنگاه: مطالعه موردی شرکت سایپا"، نشریه مدیریت صنعتی، دوره ۸، شماره ۲۴، صص ۱۶۹-۱۵۹. ۱۳۹۲.
- [18] Auramo J.; Kanremau, J.; Tanskanen. K.; "Benefits of IT in supply chain managementan explorative study of progressive companies", international journal of physical distribution and logistics management, Vol. 35, pp. 82-100, 2005.
- [19] Bharadwaj, A.; "A resource-based perspective on information technology capability and firm performance: an empirical investigation", MIS Q., Vol. 24, No. 1, pp. 169–196, 2000.
- [20] Chen, Yang; Wang, Yi; Nevo, Sagiv; Benitez-Amado, Jose; Kou, Gang; "IT capabilities and product innovation performance: The roles of corporate entrepreneurship and competitive intensity", Information & Management, pp. 1-15, 2015.
- [21] Flynn, B.; Huo, B.; Zhao, X.; "The impact of supply chain integration on performance: A contingency and configuration approach", Journal of Operations Management, Vol. 28, pp. 58-71, 2010.
- [22] Frohlich, M. T.; Westbrook, R.; "Arcs of integration: an international study of supply chain strategies", Journal of Operations Management, Vol. 19, No. 2, pp. 185–200, 2001.
- [23] Jean, R.; Sinkovics, R.; Kim, D.; "Information technology and organizational performance within international business to business relationships: a review and an integrated conceptual framework", International Marketing Review, Vol. 25, No. 5, pp. 563-83, 2008.
- [24] Kim, S. W.; "An investigation on the direct and indirect effect of supply chain integration on firm performance", Int. J. Production Economics, Vol. 119, pp. 328-346, 2009.
- [25] Niehaves, Bjoern; Plattfaut, Ralf; Becker, Joerg; "Business process management capabilities in local governments: A multi-method study", Government Information Quarterly, Vol. 30, pp. 217-225, 2013.
- [26] Pagell, M.; "Understanding the factors that enable and inhibit the integration of operations, purchasing and logistics", Journal of Operations Management, Vol. 22, No. 5, pp. 459-487, 2004.

- [27] Peng, Jianping; Quan, Jing; Guoying, Zhang; Dubinsky, Alan J.; “*Mediation effect of business process and supply chain management capabilities on the impact of IT on firm performance: Evidence from Chinese firms*”, International Journal of Information Management, Vol. 36, pp. 89–96, 2016.
- [28] Teece, D. J.; “*Explicating dynamic capabilities: the nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance*”, Strategic Management Journal, Vol. 28, pp. 1319–1350, 2007.
- [29] Teece, D. J.; Pisano, G.; Shuen, A.; “*Dynamic capabilities and strategic management*”, Strategic Management Journal, Vol. 18, No. 7, pp. 509–533, 1997.
- [30] Vanpoucke, Evelyne; Vereecke, Ann; Wetzels, Martin; “*Developing supplier integration capabilities for sustainable competitive advantage: A dynamic capabilities approach*”, Journal of Operations Management, Vol. 32, Issue 7-8, pp. 446–461, 2014.
- [31] Wong, Yew C.; Boon-itt, S.; “*The influence of institutional norms and environmental uncertainty on supply chain integration in the Thai automotive industry*”, Int. J. Production Economics, Vol. 115, pp. 400–410, 2008.
- [32] Wu, Fang; Yeniyurt, Sengun; Kim, Daekwan; Cavusgil, SR Tamer; “*The impact of information technology on supply chain capabilities and firm performance: A resource-based view*”, Industrial Marketing Management, Vol. 35, pp. 493–504, 2006.
- [33] Zhang, M.; Sarker, S.; “*Unpacking the effect of IT capability on the performance of export-focused SMEs: a report from China*”, Inf. Syst. J., Vol. 18, Issue 4, pp. 357–380, 2008.